

URL: https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/center/s/mrcbg/files/67_central.bank.v.2.pdf

3. Bank for International Settlements. 2009. "Issues in the Governance of Central Banks". URL: <https://www.bis.org/publ/othp04.htm>.

4. Антикорупційна програма НБУ. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/%D0%90antikorupch%D1%96jna-programa-nbu_2024-2026.pdf.

5. Система управління щодо протидії корупції Національного банку відповідає міжнародному стандарту. Офіційний сайт НБУ. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/sistema-upravlinnya-schodo-protidiiyi-koruptsiyi-natsionalnogo-banku-vidpovidaye-mijnarodnomu-standartu>.

Овчаренко Леся Валеріанівна,

професор кафедри економіко-правових дисциплін ННІПП Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент

Лукашенко Надія Дмитрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр ННІПП Національної академії внутрішніх справ

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

У сучасному світі, де цифрові технології стають невід’ємною частиною повсякденного життя, їх роль у сфері державного управління значною мірою зростає. «Цифрова трансформація нашої країни — це в першу чергу зручність для громадян. Це антикорупція. Це можливість забезпечити рівний доступ для всіх українців до ресурсів. Це також зміни, спрощення, перетворення і часто ліквідація певних галузей та напрямків. Тому важливо побудувати ефективний менеджмент на рівні всієї держави. Коли ми це виконаємо, ми отримаємо державу, як зручний сервіс» [1].

Одним із головних напрямків, на якому цифровізація є успішною, є боротьба з корупцією, що є однією з найбільших перешкод на шляху до економічного прогресу та соціально-орієнтованого суспільства.

Корупція є глобальною проблемою, яка впливає на всі країни світу, незалежно від їхнього рівня розвитку. За даними Transparency International, корупція підриває довіру громадян до державних інституцій, призводить до неефективного використання ресурсів та

гальмує економічне зростання. Уряди та міжнародні організації шукають нові підходи для боротьби з цією проблемою, і цифровізація стає одним із найефективніших інструментів у цьому процесі [2].

Цифрові технології, такі як електронне врядування, блокчейн, відкриті дані, штучний інтелект та автоматизація, дають змогу зменшити «людський фактор», підвищити прозорість урядових процесів і забезпечити громадський контроль.

Одним із головних джерел корупції є прямий контакт громадян із посадовими особами, що створює можливості для зловживання владними повноваженнями. Впровадження онлайн-сервісів значно знижує цей ризик. Наприклад, онлайн-портали для отримання адміністративних послуг дозволяють громадянам подавати заявки, отримувати дозволи та сплачувати податки без посередників.

Прикладом успішної автоматизації є електронні системи у сфері податкового адміністрування в Індії. Завдяки впровадженню автоматизованого податкового порталу кількість корупційних випадків при поданні декларацій значно скоротилася [3].

Відкриті дані є ще одним потужним інструментом боротьби з корупцією. Надання громадського доступу до інформації про державні витрати, тендери, контракти та реєстри власності сприяє громадському контролю та викриттю корупційних схем. Приміром, у Бразилії платформа «Transparency Portal» дозволяє громадянам відслідковувати використання бюджетних коштів у реальному часі. Завдяки цій ініціативі вдалося викрити кілька масштабних корупційних схем, що включали чиновників високого рівня [4].

Штучний інтелект (ШІ) відкриває нові можливості для аналізу великих обсягів даних з метою виявлення аномалій, які можуть свідчити про корупцію. Наприклад, алгоритми ШІ здатні аналізувати мільйони тендерів та контрактів, виявляючи патерни, що вказують на потенційні зловживання. Данія використовує систему на основі ШІ для аналізу податкових декларацій, що дозволяє швидко виявляти випадки ухилення від сплати податків або інших правопорушень [5].

Естонія вважається піонером у сфері цифровізації державного управління. Завдяки системі X-Road, громадяни можуть отримати доступ до більшості державних послуг онлайн, включаючи реєстрацію бізнесу, подання податкових декларацій та голосування. Кожен користувач має цифровий підпис, який забезпечує безпеку транзакцій і повну підзвітність [6].

Цифрова система знижує ризики корупції, усуваючи можливість несанкціонованого втручання в адміністративні процеси. Наприклад, дані про фінансові операції уряду доступні в режимі реального часу, що забезпечує прозорість витрат.

Україна продемонструвала успішний приклад впровадження цифрових рішень для боротьби з корупцією через систему державних закупівель ProZorro. Завдяки цій платформі процес тендерів став прозорим, відкритим для громадського контролю та конкурентним. ProZorro дозволяє відслідковувати всі етапи закупівель: від оголошення тендера до укладення договору [7].

Крім того, Україна впровадила відкриті реєстри власності та декларування статків чиновників. Громадяни та журналісти отримали доступ до даних, які раніше були закритими, що стало основою для викриття численних корупційних схем.

Переваги запровадження цифрових технологій для запобігання корупції полягають в наступному: прозорість та доступність, що створює можливість доступу до інформації в реальному часі та мінімізує можливість приховування корупційних дій; економічність, оскільки автоматизація процесів дає змогу витратити значно менше часу та ресурсів на отримання необхідних послуг тощо; дебіюкратизація – цифрові можливості усувають посередників, які можуть зловживати своїм посадовим становищем.

Але також необхідно враховувати наявні мінуси запровадження цифровізації. Серед них можна виокремити хакерські атаки, що можуть призвести до витоку даних; низький рівень цифрової грамотності серед окремих категорій населення; необхідність значних фінансових затрат та технічних ресурсів на впровадження цифрових технологій.

Цифровізація є потужним інструментом у боротьбі з корупцією, оскільки вона забезпечує прозорість, підзвітність та ефективність урядових процесів. Досвід таких країн, як Естонія та інші, демонструє, що цифрові технології здатні змінити спосіб функціонування державного сектору, зменшуючи можливості для зловживань.

Водночас важливо враховувати виклики, пов'язані з безпекою, доступністю та фінансуванням цифрових рішень. Лише комплексний підхід, що включає технічні, організаційні та соціальні аспекти, дозволить максимально використати потенціал цифровізації у боротьбі з корупцією.

Список використаних джерел

1. Михайло Федоров: Цифровізація – це поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mihajlo-fedorov-cifrovizaciya-ce-postupove-peretvorennya-usih-derzhavnih-poslug-na-zruchni-onlajn-servisi> (дата звернення 29.11.2024)

2. Transparency International. URL: https://www.transparency.org/en/cpi/2023?gad_source=1&gclid=CjwKCAi

AmMC6BhA6EiwAdN5iLdzdOnImfaMESH578a7X7aLjdvbPJ0YUPbPog
ndEXE6P9O7znvHtOxoCargQAvD_BwE (дата звернення 29.11.2024)

3. Нетрі й електронні ID: як Індія створює найбільшу у світі систему е-врядування. URL: <https://netfreedom.org.ua/article/netri-j-elektronni-id-yak-indiya-stvoryuye-najbilshu-u-sviti-sistemu-e-vryaduvannya> (дата звернення 29.11.2024).

4. Transparency in Brazil URL: https://devinit.org/wp-content/uploads/2015/03/Transparency-in-Brazil_briefing_March-2015.pdf (дата звернення 29.11.2024)

5. Єсімов С.С. Зарубіжний досвід цифровізації державних послуг. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024/03 URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/03/70.pdf>, с.388 (дата звернення 29.11.2024)

6. Мережева країна: як Естонія запровадила е-урядування. І чим цей досвід може бути корисним для України. URL <https://mind.ua/openmind/20200751-merezheva-krayina-yak-estoniya-zaprovadila-e-uryaduvannya> (дата звернення 29.11.2024)

3. Pro Zorro: Головна. URL: <https://prozorro.gov.ua/uk>. (дата звернення 29.11.2024).

Опришко Ігор Віталійович,

завідувач науково-дослідної лабораторії кримінологічних досліджень та проблем запобігання злочинності Державного науково-дослідного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

КОРУПЦІЯ ТА АНТИКОРУПЦІЙНА БЕЗПЕКА В УКРАЇНІ: СТАН, ПОНЯТТЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ

На сьогоднішній день одним із пріоритетних завдань для України в умовах воєнного стану є боротьба з корупцією, яка безпосередньо несе загрозу забезпеченню національної безпеки країни. На початку 2024 року соціологічною компанією Info Sapiens за підтримки Національного агентства з питань запобігання корупції було проведено експертне опитування щодо оцінки рівня корупції в Україні з метою отримання оцінок представників антикорупційного експертного сектору України щодо змін рівня та поширеності корупції в державі, реалізації державної антикорупційної політики. За оцінкою 86% експертів найбільш серйозною проблемою для України є політична корупція на найвищому рівні (наприклад, в Уряді чи у